

GAZETA TRANSILVANIEI

ANUL LXXIII.

Telefon: Nr. 226.

Nr. 190.

Brașov, Luni-Marti, 31 August (13 Septembrie)

1910.

Esecutăți legă de naționalitate.

H.

Cuprinsul broșurei d-lui nagysolymosi Szabó Ferencz, care cere de la cămătorii *esecutarea legii de naționalitate*, este pe scurt următorul:

Scriitori unguri de renume, — zice autorul — cari tratând chestiunea română, pe care nu o cunosc, cred, că pentru a putea fi rezolvată, trebuie să li-se taie aşa numai iilor agitatorilor capete e înainte de toate. Ei însă și obștea ungurească vecinic cu spectrul Daco-României. Afir mă, că Români nu sunt oprimati, că se bucură de aceleasi drepturi ca ungurii. Iată cari sunt în realitate urmările acestei egale îndreptării:

Ungurii injură pe Români și i batjocorește, „valahi puturoși“. Notarii nu se aleg de către reprezentanțele comunale, ci sunt octroiati de solgăbirăi și, de obicei sunt preferiți cei cari se pricep mai bine să ju poaie poporul. La alegerile parlamentare, în Ardeal, țărani români sunt manătuți cu de-a sila ca vitele, la pruncu „mai multă“. Români, chiar și de cei cari au mai bine de 200 de pogoane, dacă au sentimente opoziționale, sunt omisi din listele electorale. Legea din 1868 nu se aplică. Satelor românești nu li-se îngăduie dreptul de a și purta protocoalele ședințelor comunale românești, ceea ce dă prilej la multe pervertiri din partea notarilor. Curțile noastre cu juri, în mare parte achită pe ucigași, în vreme ce pe gazetarii români îi osândesc la temniță, prin ceea ce însă se atâtă numai tocul. Poporul nu și poate alege un primar după plac. Solgăbirăul le octroiază tocmai pe cel mai nesuferit. Prin colonizarea Ungurilor scăpătați, printre Români, să alimentat în mod foarte primejdios ura împotriva Ungurilor. Rezultatele colonizărilor sunt apoi tocmai contrare celor dorite de guvern: co-

loniștii se românează. Chestiunea românească a fost făcută de către solgăbirăi prin apăsarea poporului. Chestiunea românească deci nu e opera agitatorilor români.

Poporul românesc politicește e absolut oprimat și astfel nu e mirare dacă nutrește o ură contra stăpânirii.

Maghiazaarea forțată acțiunii cu totul întârziată. Sunt în rătăcire și nu cunosc poporul român aceia din scriitorii maghiari, cari cred, că se va putea crea o maghiarime veritabilă de 20—30 milioane.

Agitatorii cei mai fără suflet sunt funcționarii administrativi. Administrația comite atâtea fără delegație cu poporul românesc, încât sufletul acestui popor e umplut cu sentimente, ca de pe vremea lui Horia. Proprietarii dimpreună cu funcționarii administrației în Ardeal formează una și aceeași clasă a exploataților. Țărani români nu e ascultat nicăierea, el e dat pradă despotismului funcționarilor administrativi. Țărani tace și plătește, n'are cui să-și plângă durerile. O amărăciune adâncă e în sufletul lui și dacă vom asculta ce vorbește în cișmă, adesea vom auzi noastră.

Potem să inchidem pe toți agitatorii, chestiunea de naționalitate va rămâne vecinic la suprafață. Guvernul e dator deci să puie în aplicare fără întârziere articolul de lege 44 din 1868 și prin aceasta să facă odată un sfârșit neglijenței sale de 42 de ani. În acest caz, sunt convins, că se vor curma nemulțumirile și că toți Români vor fi cetăteni sinceri ai țării. Dar să se puie capăt și tuturor abuzurilor administrative, să se respecteze voința poporului, admîntând comunelor o autonomie mai largă. Să se dea și Românilor lipsiți căte 5—10 iugăre cat. asemenea coloniștilor unguri. Să incetăm cu nizuințele de maghiarizare în școalele poporale, căci cu aceasta nu ajungem nici un scop. Apoi și ce

lipsă are la arat țăraniul român de limbă maghiară? iar inteligența română învăță ungurește.

Poporul românesc, bucurându-se de toate drepturile garantate în lege, nu va gravita în afară, intocmai cum nu gravitează spre Franță și Italia Francezii și Italianii din Elveția.

Autorul arată apoi greșelile politicei guvernului chiar și față de Săcui. Sistemul de vamă a închis piața naturală a articolarilor industriali săcuiști, piața română, și astfel industria să uiasă înfloritoare s'a nimicit total.

In restul broșurei se dau date statistice despre școalele noastre, despre bărbății noștri ființași, despre bâncile românești etc. arătând și prin aceste forțe noastre naționale, economice și intelectuale.

*

Acesta e pe scurt cuprinsul broșurei d-lui Szabó. Ea stă pe baze reale și cuprinde adunate în un mănușchi multe constatări, concluzii și adevăruri, culminând în pretenție, de-a se puie în aplicare, sincer și literalmente, legea de naționalitate, în numeroase rânduri aceste constatări și adevăruri și a trebuit să suferă adeseori prigoniri pentru accentuarea lor.

Prin aceea, că d-l Szabó face accesibile publicului mare unguresc aceste adevăruri, face un serviciu prețios patriei, deschizând tot mai mult calea bunei înțălegeri între cetăteni.

Acesta e meritul broșurei.

Coadale de topor. »Epoca« de eri publică următoarea informație, de-o gravitate excepțională:

»Aflăm în mod pozitiv, că dacă guvernul d-lui Károlyi Hederváry a combătut cu atâta violență pe candidații partidului național român la «elegerile generale din Ungaria, aceasta a fost din cauza inter-

venției d-lui Eugen Brote și vicarului Mangra«.

»Acești doi au spus primului ministru ungur, că dacă va lăsa să pătrunză prea mulți candidați români în Parlament, atunci opera sa de împăciuire va deveni foarte dificilă, din pricina radicalismului reprezentanților Românilor, care vor rămâne intratabili față de concursurile, pe care or dori să le simulează guvernul«.

»În urma acestora, primul-ministru ungur s'a hotărât la acea samavolnicie electorală, care a închis porțile camerei din Budapesta atât valoroși luplători ai cauzei naționale și a făcut să curgă în atâta părți sângele bravilor alegători români«.

»Seară«, reproducând această știre, scrie următoarele:

»Suntem perfect încrezântăți de temeinica afirmațiunilor »Epocei«. Informațiunile, publicate de noi, în repetate rânduri, asupra ticăloasei campanii a Vicarului Mangra și a complicitelor săi, confirmă pe deplin rolul odios, pe care acești Români decăzuți și netrebniți l-au jucat ca instigatori ai guvernului unguresc în contra neamului lor propriu.

de sămărcăciul său Brote, fară de serviciu lui Cârțeanu, răspopitul, alegerile din Ungaria ar fi luat un alt curs și partidul național român n-ar fi fost lovit cu atâtă sălbăticie.

O declarație. D-l Vasile Goldiș publică în »Tribuna« următoarea declarație:

Părintele Traian Terebeniu, preot în Galda (comitatul Aradului) a venit la mine și mi-a spus, că părintele vicar episcopal Vasile Mangra, l-a autorizat să-mi spună mie și tuturor, cari s-ar interesa de afacere, că eu pe timpul când erau deputat, mi-am oferit guvernului coaliționist serviciile de secretar de stat.

Afirmațiunea aceasta a părintelui vicar Vasile Mangra conține neadevar și este o simplă calomnie. Susțin aceasta în

»FOILETONUL GAZ. TARNS.«

O aducere aminte.

Mai ales în aceste vremuri urăte, când conștiințele par de tot întunecate și când caracterele trebuie să le cauți cu lampa lui Diogene — par că o a necesitate imperativă și se întoarce mintea spre vremile trecute, unde tot mai găsești căte un suflet mare, căte-o inimă curată, căte un caracter întreg și căte-o energie de bronz. În aceste vremi trecute găsești după atâta de drumuri bătute în lungul vieții și după atâta decepti, cări își cercă suflătul — un scurt popas, un mic locșor de odihnă, în a cărui strălucire își mai intrămezi suflătul ostenit.

Urătele figuri de azi, cari te ucid cu indoielență lor, geșefarăi mărunți, cari fac din icoanele altarului scule pentru bălcii, mării și de odinoară deveniți transfigi gretosi cari își vând pe prețuri de nimic conștiință, targoveții înșim, cari își licitează marfa din magazin înainte de a cere faliment legal, marii flămâanzi cari pentru un codru de pâne se fac ucigași unui popor — toată această nesfârșită ceată de conștiințe înegrite te depăr-

Intre altele veai vorba și de mișcarea memorandistă și în legătură cu ea și de tribunii din Sibiu, reprezentanți în

deosebi prin Slavici și Brote. Si uimirea nu mi-a fost mică, când l-am auzit discordanță și biciuind pe acești oameni într-un ton de tot revoltat. Nu știam ce să cred în acel moment: să bănuesc, că doară Mureșianu ar fi fost un om de rând stăpânit de patimi mărunte, n-o puteam face, fiind că par că nu-mi da voie sufletul. Mărturisesc însă, că în acel moment am avut un sentiment de displacere și de nedumerire. Nu puteam deloc să-mi explic, cum Slavici e timbrat din partea lui ca un om nestătoric și Eugen Brote, omul aspirațional românesc de odinoară să fie tratat nici mai mult, nici mai puțin decât ca un simplu geșeftar. Nu știam, că Aurel Mureșianu poate străbate și de adânc în suflul omenești, nu puteam bănui, că acel om suferind cu părul alb în de luptă să fi avut vremea, ca să cunoască în mod desăvârșit pe glorificări eroi ai idealelor românești și nu știam că acel bătrân era în acele clipe profet. Toată lumea era înțasea lui Slavici și Broe traficul ce-i făcuse cu Banffy, dar Mureșianu nu uită și n-a uitat că a trăit. Această neuitare, această profetie și-a lăsat-o și după moarte drept moștenire tuturor Românilor și iată că să și împlinită înțocmai.

In legătură cu Aurel Mureșianu îmi

vino aminte și Augustin Bunea. Cel dințău desconsideră pe Slavici și Brote, cel din urmă pe Mangra. Într-un panegiric monumental Bunea își lăua rămas bun la pragul mormântului dela stegarul îndărjit al idealului nostru național, pe trucă prin această mărturisirea publică să-și facă cunoscut credeul său propriu, pe care nu peste mult în urma lui Mureșianu, l-a lăsat moștenire celor ce își încă la conservarea neșirbită a suflătului nostru românesc.

Le dispăcea la mulți tonul cu care Bunea trăcia pe Mangra și nu-și putea da nimenea să-mă cum Bunea cel cu sentimente atât de puternice naționale tăărăște cu atâta violență asupra lui Mangra.

Simțea poate instinctiv acest Bunea, paznic energetic al conștiinței românești, că după o hihie neastămpărăți ai naționalistului Mangra se ascunde un suflăt viclean și transfig.

Si vremea înțocmai că lui Mureșianu i-a tăgăduit nici lui Bunea împlinirea profeticului instinct, pe care aderenții lui Mangra ar căuta să-l piardă în patima confesională a acelui.

Din cele două morminte ale lor, lângă cari mi-am oprit pe scurtă vreme suflătul să desprind aceste spuse și se încheagă în

Public și îl somez pe părintele Mangra, să-și dovedească tot în public afirmația sa.

Arad, 27 Aug. (9 Sept.) 1910.

Vasile Goldiș

Congresul național român din Bucovina. În vederea organizării Românilor din Bucovina, pentru a ține piept cu celelalte populațiuni ale Bucovinei pe diferitele terene publice-politice, partidul național, care va cuprinde pe toți Români din Bucovina, va primi un program nou, potrivit cu nevoile vremii, și un statut de organizare. Aceste lucruri se vor de-ide în primul congres național al partidului, convocat pentru zilele de 21 și 22 Septembrie n., la Cernăuți.

In congres se va discuta și programul specific al partidului, cuprindând chestiunile agricole, industriale și culturale. Raportori vor fi d-nii Alexandru baron Hurmuzaki pentru partea agricolă, dr. Florea Lupu, pentru industrie, Teofil Simionovici, pentru chestiunea drepturilor limbii românești în viață publică, Mihail Chisanovici, pentru afacerile școlare și preotul Tănaș Gherman, pentru afacerile bisericești. Congresul va alege și comitetul național al partidului, hotărând tot cedată, ce tactică va trebui observată la viitoarele alegeri pentru dietă Bucovinei.

Inainte de congres se vor ține o serie de intruniri districuale în cercurile electorale ale Câmpulungului, Humorului, Sucevei, Storojinețului, Rădăuților și Cernăuților. Comitetul central executiv a delegat cu conducerea intrunirilor pe d-nii dep. dr. Aurel Ociul, T. Simionovici, Baron Alexandru Hurmuzaki, dr. Isopescu-Grecul și Dionisie cavaler de Bejan.

Urmările alegerilor. În contra acestor Români, cari s-au purtat brav și cu omenie la alegerile trecute, — scrie „L-a” — prigonirile curg gârlă și acum. De astăzi nu ne mai mirăm, cunoșând suflul negru, ce se sălășuește în dușmanii ori căruia avânt al poporului nostru.

Ne miră însă vestea de mai jos, care ne arată, că duhul urei și-ar fi vârând ghiara sa până și la armată, întrevinând pe la ministrul de honvezi și de războiu, ca să sufoace orice arătare a susținutului românesc la soldați! Se scrie de pildă din Sibiu, că un ofițer român, care fusese comandat la alegerile din Arpaș, a fost pedepsit la 30 zile arest de odată și strămutat în nordul Ungariei, la Loșonț, pentru că a cutesat să strige după alegerea dela Arpaș, unde fusese de față: „trăască Vajda!” și i-a intins deputatului român mâna! Ce păcat Doamne!

două icoane, în care se văd încrustate constiințele lor întregi și caracterele lor ne-pătate. Din aceste spuse noi cei cari ne mai încbinăm încă la trecut, ne facem o învățătură analogă cu cea spusă de filozoful Solon despre fericire: „că înainte de moarte nu e nimenea cinstit”. Si de aceea nu credem în ziua de azi decât în cuvântul hotărât, pornit din susținut, despre care suntem convingi, că e tălmăcirea acelei credințe vecinice, care ne spune, că numai calea cea dreaptă duce la fericire și că numai un astfel de popor va viețui vecinic, care luptă pentru conservarea sa cu întreg susținutul său.

Din aceste spuse și din lumea acestor figuri din trecut ne vom lua noi toți învățătorii lor materia trebuieincioasă pentru viață și nu vom căuta să ne oprim niciodată la umbra „măririlor închipuite” cari în megalomania lor uită tot ce-a fost întradevar mare și ignorăază întreagă istorie, pantru ca să să concentreză față de flință lor seacă toată admirarea orbilor.

Solus.

Restrințarea imigrării americane. Șef-comisarul imigrării americane, Daniel I. Keefe a declarat, că în sesiunea de toamnă a corporilor legiuitoroare din Washington, va prezenta un proiect de lege, prin care se va restringe în margini de tot înguste imigrărea în Statele-unite.

In anul fiscal trecut — a zis comisarul Keefe — au intrat în Statele-unite un milion și 41 de imigranți, cu 290 mii mai mulți ca anul anterior, iar în septembrie urmă numărul imigranților este egal cu numărul locuitorilor statului New-England, sau cât face populația din cele 10 state de pe malul Oceanului Pacific.

Aceasta nu mai poate merge să, Keefe a arătat și cauzele, cări sunt două: Prin invazia continuă să fac tot mai grele condițiile de trai a locuitorilor băstinași și de altă parte materialul de oameni, ce imigrează acum, e foarte slab.

Să crede, că Chinezii preste tot vor fi opritii de-a imigra și a să așeze în Statele-unite, iar față de imigranții europeni să vor lua măsuri foarte severe. Aceasta să va face negreșit sub influența curențului nativist (contrar străinilor), care azi e foarte puternic în Statele-unite.

Declarațiile lui Keefe a produs mare agitație între străinii imigrați și — să înțelegă — în cancelariile societăților de vară, cari să ocupau în special cu transportul de emigranți.

Convocarea dietei bosniace. Dieta bosniacă se va întruni la 25 Octombrie în a doua sesiune. Ministerul comun de finanțe baronul Burrian a plecat cu automobilul în inspecție în Bosnia, și se va reîntoarce săptămâna viitoare la Sarajevo.

Vizita lui Achrenthal la Roma. După știri din Roma, contele Achrenthal, ministru de externe al Austro-Ungariei va întră vizita colegului său italian, marchizul de San Giuliano. Contele Achrenthal va pleca în Italia la sfârșit lunei curente.

Mișcarea cooperativă la România din Ungaria

La congresul cooperativ internațional, care s'a ținut zilele, acestea în Hamburg, d-l Constantin Pop, redactorul „Revistei Economică” și unul dintre delegații institutelor financiare românești la acest congres, a prezentat unele date informative despre dezvoltarea și starea de acum a cooperării la noi.

Iată aceste comunicări făcute în limba germană, cari au fost cuprinse într-o broșură distribuită între membrii congresului:

La România din Ungaria, cari conform ultimului recensământ al populației numără 3.200.000 de susținut, mișarea cooperativă este de dată mai nouă; abia are un trecut de 1½ decenii.

In urma relațiilor politice interne nefavorabile, România din Transilvania și Ungaria au fost lipsiți până în anii 70 de orice organizație economică. În anul 1872 ei întemeiază primul lor institut de bani, »Albina« cu sediul în Sibiu, având un capital inițial de K 600.000, care înză aici se cifrează deja cu K 3 milioane.

Acesti fondări și urmară în curând alte fondări noi, încât azi numărul institutelor de bani române din Ungaria se urcă deja la 200, având un capital social de K 25.000.000, rezerve în sumă de K 10.000.000, și active totale de K 180.000.000; depozitele spre fructificare administrate de ele se urcă la suma de K 95.000.000, iar profitul net real zat în ultimul an de gestiune se poate evalua la K 3.000.000.

Deși întemeiată, după exemplul »Albinei« în marea lor majoritate ca societăți pe acții, totuș, după natura și afacerile lor, institutele de bani române au caracterul unor adevărate bănci populare, rolul căror le și revine în situl poporului român. Ele sunt în preponderanță fondări ale poporului, și au sediul în comune rurale și orașele, de unde alimentează, pe largă condiții avantajoase trebuințele de credit ale populației rurale, deșteptând și promovând în mijlocul acestora totodată spiritul de economisire.

Din beneficiile lor anuale, băncile române din Transilvania și Ungaria sa-

cristă an de an sume considerabile — în anul 1909 cel puțin K 150.000 — pentru scopuri culturale-filantropice: pentru susținerea de școala poporale, întrăgiri de salare învățătoarești, mese studentești (»Albina« din Sibiu singură susține deja de ani de zile o »masă a studenților«, la care 50 de școlari săraci dela licee beneficiază de prânz gratuit), pentru burse la studenți săraci, ueniș și calfe de meseriai, pentru bisericici, spităluri și diferitele reuniuni culturale etc.

In privința aceasta institutele de bani române sunt de o munificență, care este întrebată la diferitele popoare ale Ungariei numai de Sașii transilvăneni.

Mișcarea cooperativă propriu zisă, prin înființarea de însoțiri sătești, a încoput la România din Ungaria — abstrăgând de unele încercări neisbutite ale »Albinei« cu reuniri de credit sistem Schulze Delitzsch în primii ani ai existenței sale și de alte câteva însoțiri — abia în anul 1894. Dela anul acesta încep să se înființeze în comunele rurale românești din comitatul Sibiu, în urma stăruințelor și a propagandei intensive lăcută de »Reuniunea română de agricultură«, cu sediul în Sibiu, primele însoțiri de credit sistem Raiffeisen, al căror număr azi se urcă în acest moment de la 18.

De aici mișcarea pentru înființarea de teovărișii sătești să îspăndit apoi succesi și asupra celorlalte comitate cu populație românescă: Făgăraș, Cluj, Bistrița-Năsăud, Sălagiu, Caraș-Severin etc.

Animata de rezultate favorabile, cu cari însoțirile sătești concură deja de ani de zile la ridicarea bunăstării materiale a țărănimii la Sesăi transilvăneni, în regatul vecin al României și la Români bucovineni, în ultimii 5 ani, cercurile conducițoare ale Românilor din Transilvania și Ungaria au început să da o atenție potență mișcării cooperative. Aceasta este promovată acum atât materialicește prin institutele de bani existente, cât și moralește pe calea pressei, îndeosebi a celei de specialitate: »Revista Economică«, (Sibiu) și »Tovărășia«, (Orăștie), precum și prin prelegeri popolare sistematice asupra importanței cooperării, aranjate de »Asociația pentru literatură și cultura populară română«, cu sediul în Sibiu.

Propaganda aceasta a dat deja rezultate îmbucurătoare. Numărul însoțirilor românești de tot soiul azi este deja de 200, din cari sunt:

80 însoțiri sătești de credit
50 însoțiri sătești de consum
și 5 însoțiri de producție și valorizare.

Restul sunt reuniri sătești pentru asigurarea vitelor, reuniri de înmormântare și alte categorii de însoțiri.

Insoțirile românești din Transilvania și Ungaria îndeosebi cele de credit sunt în marea lor majoritate fondări independente, cari își acoperă trebuințele de credit dela institutele de bani române existente; o parte: însoțirile comunale de credit, din comunele românești aparținând însoțirii centrale regnatorale de credite în temeiă pe baza articolului de lege XXIII: 1-98; iar însoțirile de consum sunt aproape exclusiv în legătură cu centrala însoțirilor de consum »Hangya« din Budapestă.

In urma desvoltării în bucurește, ce au lăsat diferențele soiurilor de însoțiri românești, se impune tot mai mult necesitatea de a întruni aceste însoțiri, azi încă răslețe, în o centrală proprie a lor. Aceasta probabil va și urma și anume în cadrul centrului institutelor de bani române existente, întemeiată la 1907 pe baza cooperativă: »Solidaritatea« cu sediul în Sibiu, care în adunarea sa generală din acest an a luat deja privitor la înzestrarea și organizarea satelor românești pe calea însoțirilor către hotărări importante.

Întemeiată aceasta centrală, cu altă ocazie sigur va fi posibilă a prezenta asupra rezultatelor, cu cari operează însoțirile românești de toate categoriile, și unele date mai deaproape, exprimate în cifre, a căror compunere de astădată, find mișcarea încă Tânără și răsleță — nă fost posibilă.

Mișcarea în jurul însoțirilor, azi modestă va putea fi atunci condusă în mod sistematic de factorii chemați și va crește, ajungând de sigur — ca și la alte popoare culte — să fie și pentru poporul românesc una dintre bazele cele mai solide ale prosperării materiale și morale ale țărănilor noștri.

Concert românesc la băile Herculane.

— 7 Sept. 1910.

Societatea românească din Băile Herculane a obținut la sfârșitul sezonului un strălucit succes moral printre un concert în care s-au distins două cântărețe cunoscute, române, d-șoara Rita Doria Dimitriu, soprana frică dela opera din Florenza și d-șoara Mizzi Băulescu, din Brăsov.

Români în frunte cu iubitul lor medic Dr. A. Crăciunescu, au pus deosebită stăruință, ca la acel concert să ia parte tot publicul ales, fără deosebire de naționalitate, așa că în seara concertului sălo-nul era a hîpia de un public nerăbdător de a anzi glasurile Româncelor noastre.

D-șoara Rita Doria, care și-a făcut studiile de canto la conservatorul din Milano a execusat fumoasele arii italiane cu o școală perfectă în coloratură, învingând dificultățile operei Traviata și a piesei de forță »Una lezione di gorgheggio« și străinăd admirătoare auditorului în deosebi prin stacaturile limezi și precise.

In toate piesele cântate, între care și o romanță românească d-șoara Rita a știut să le dea farmecul prin timbrul dulce al vocii și prin interpretare artistică.

Nu mai puțin plăcut a fost surprins publicul de cântecul d-șoalei d-șoare Mizzi Băulescu, care cu o voce puternică de mezzo soprano, a executat aria de Concert din Olysses de Max Bruch cu timbru cată, interpretând în mod dramatic și cu adânc sentiment durere profundă a Penelopei, — precum și »die Widmung de Schwanen«, apoi, cântecele populare de Dima și de Bredeeanu.

Anbene cântărețe au fost mult aplaudate, chemate și în sensu strict al cuvântului bombardate cu flori.

Accompanimentul de piano a fost jucat de d-șoara Eugenia Basel, profesoră de piano din Craiova, care cu multă prudență s-a achitat de greaua sarcină.

Prin producția musicală a acestor artiste s-a dovedit și străinilor, că România posed reale talente musicale. Tot cedorim este că asemenea talente să fie încurajate și să le putem audii că de desăntecetele acestor pr.veghiteare.

Raportor.

STIRI.

— 30 August v.

Aviatorul bestiu d-înginer Vlaicu a făcut Sâmbăta seara pe platoul de la Coțoceni câteva mici zboruri de încercare în vederea manevrelor regale, la cari va lua parte cu mașina sa de sbarat.

Archiducele Eugen în Adâmuș. Ni se scrie: Sâmbăta în 3 Sept. n. la oarele 8 dimineață; Alătura Sa Regală archiducele Eugeniu a venit cu automobilul însoțit de un general, în comuna Adâmuș, unde aștepta două regimenter de infanterie, reg. 31 și 64 apoi un reg. de artillerie și unul de cavalerie, cari toate au defilat pe dinaintea Alt. Sală în capul satului stănd printul pe podișul unui Română. Si intors apoi la Dicosânmărtin, de unde, și venit și a fost pe »Potocă«, un deal unde ostașii au făcut manevre.

Unguri falsificatori de bancnote românești. Autoritățile din Putna au răușit și pună mâna pe o bandă de falsificatori de bancnote românești. Au fost arestați trei indivizi supuși unguri anume: Anton Boras, Mihaly Andras, și Anton Andras. La Anton Boras s'a găsit un bilet de bancă de 20 lei, iar la Anton Andras 400 bilete de același fel, într-un suman ce-l purta. Cei trei falsificatori, au făcut mărturisiri complete. El au sosit în țară la 20 Aug. prin punctul Oituz. Întrând în țară, au introdus 406 bilete de bancă a 20 lei false, aflate în păstrarea lui Mihaly Andras. El declară că bilettele au fost fabricate acum 3 luni, de către un ungur anume loje Sas loșca de loc din comuna Ghimeș. Printre altele unul din falsificatori Anton Andras, a mai mărturisit că pe când era jandarm în Ungaria a comis un omor la o alegere, fapt pentru care a fost condamnat la 5 ani închisoare, pedeapsă pe care a executat-o. Instrucția afacerei se face de către prim-procurorul și judecătorul de Putna, cari transportând

se la Mărișești în anchetă, au ordonat a-
restarea fal-ișicatorilor desceperiti. Elii au
fost depuși la arestul preventiv din Focșani.

Istinderea holerei în Ungaria. După
un nou raport oficial al guvernului numărul
victimelor holerei aziatice în Ungaria se
urcă la 8. Până Sâmbătă s-au denunțat
ministrului de interne 22 cazuri, din
care 8 victime să dovedit colera aziatică.
În 11 cazuri, nu s-a putut constata
baceiul holerei. Trei cazuri să astă sub
ceretare.

Cazul ajuns Vlaicu la București?
Acum, când lumea românească are atâtă
bucurie pe urma izbânzărilor frumoase ale
tinărului A. Vlaicu cu mașina sa de zburat
la București, — nu e sără rost să spunem
pe scurt cum a ajuns d-l Vlaicu în
acel loc, unde i-a fost dată putință a-și
vădi iștețimea sa de iscoditor de mașini.

Fusește la Orăștie de vre-o 2 ori cu
mașina sa de bătu și de pânză, întinsă și
prinsă de el însuși, și sburase de vre-o 2
ori tras de vânoșii flăcăi aduși cu sine
din sat. Într-o clipă de vînt priincios, a
zburat pe ciudata mașină și ua ait Tânărul
român de aici.

Mulți din căi au văzut mașina, au
înțeles iată că stăm în față cu o fru-
moasă desăpare, și mulți au avut evin-
te de încurajare pentru Tânăr, — tot pe
atât, pe căt mulți erau cei ce nu dădeau
nimic pe »copilăria« tinărului bătătan.

Lă văzut între alii și directorul gim-
nazial reformat maghiar din loc, Simon
Ferent, și acesta i-a spus tinărului român,
că bucurile merge cu el la Pestă și umbălă
prin ministeriu și-i face rest să-și poafă
găti mașina în mărime așa și să-și facă
cu ea vîtor. Ereste ca să se poată apoi
făli Ungurii cu el, că iacă un, »magyar
aviatice« pe care repede l-ar fi botezat
pe ungurie Vlákay Arpád ori Tuhutum!..

Pe mulți ne-a ars prin inimă știrea,
că provizatorul Maghiar vănează după talen-
tul Tânărului român, — și atunci amicii
d-sale au stâruit pe lângă poetul Goga, ca
mai bine cunoscut în Țără, să plece cu
Tânărul inventator la București și să stă-
reze să-în acolo Români prilegiu a-și
vădi talentul.

D-l Goga l-a condus și a stâruit pen-
tru el, și azi de sigur marei e și d-sale
bucuria, că — nu pentru slab om să a-
lărușă, și nu pe un nime a prezentat mi-
niștrilor români, când le-a recomandat pe
exoticul Ardelean... — »La«

Chestia catechizării »Olteanu» din
Făgăraș scrie: De o vreme incoace ziarele
românești s-au ocupat mult cu chestia ca-
techizării. Se constată în toate, că preotii
noștri nu propua religia școlarilor și cer,
ca superioritatea bisericească să pășească
mai apărată față de ceice nu-și fac datoria.
Credem că în multe părți prootii nu-și in-
deplinește datoria de catheheti, dar ne bu-
curăm, că noi cei din Făgăraș, nu ne pu-
tem plângi în privința aceasta. În Făgăraș
studiază anual peste 600 de elevi Români
și amândouă bisericile românești au acela-
i chestii consimțioși, încât nu credem să
se loc, care să se poată lăuda cu catheheti
mai harnic. Dacă avem ceva bun în Făgă-
raș apoi în locul intai e cathezatia. Asu-
pra acestui fapt atragem atenția celor ce
se ocupă cu chestia aceasta.

Scoala centrală din Sibiu. Joi, s-au
început prelegerile în noua și frumoasa
școală centrală din Sibiu, la care funcțio-
nează docamădată numai două puteri di-
dactice: D-na Victoria Popoviciu, și d-nul
Nicolae Iordan. Sfintirea solemnă a noului
edificiu școlar să făcut eri Dumineacă.

Linia ferată Sibiu — Agnita fiind a-
proape terminată, se va da circulaționii pe
la sfârșitul lunei Septembrie a. c.

Inscrierile la gimnaziul din Blaj. În
5 și 7 Sept. a. c. s-au făcut la gimna-
ziul din Blaj, inscrierile pe anul 1910/11.
Au fost primiți în clasa I=60, II=63,
III=61, IV=63, V=67, VI=61, VII=68,
VIII=67, cu total 510 elevi ordinari.

O nouă revistă. La 15 Septembrie va
apărea revista ilustrată de teatru și muzică
»Thalia și Melpona«, sub conducerea
d-lor L. Rebreanu și M. Sorbul, și cu con-
tribuții altor scriitori de seamă. Revista va
apărea săptămânal cu articole și informații
înținute asupra mișcării teatrale și mu-
ziele românești. Abonamentul 10 lei pe
an. Numărul 20 bani. Redacția și adminis-
trația: Strada sf. Apostoli 30 București.

Petrecere și tombolă. Dumineacă în 18
Sept. c. sara la 6 ore să va fiinea în Di-
dosămărtin, în sala cea mare a hotelului
»Nemzet«, sortirea obiectelor de tombolă
ranjată de Reuniunea femeilor gr. cat. și
a or. din comitatul Târnavei-mici. După

sorțire va urma petrecere cu joc. Comite-
tul Reuniunii femeilor.

O nouă escrocherie în Berlin. În
fața unui mare magazin de juvaericale dia
Friedrichstrasse se opri Sâmbătă un
spendid automobil, din care deschise o
doamă foarte elegantă, imbrăcată în negru.
Ea se recomandă giuvaergului contesa
Armiza, damă de onoare a împăratului și
spuse că a fost însărcinată să cumpere
mai multe bijuterii pentru principesa Victoria
Luiza, a cărei aniversare a două zile.
Contesa alese mai multe bucăți și spuse
că socoteala să fie trimisă la curte, la
Postdam. Bijutierul conduse dame de onoare
și-i ajută să se urce în automobil.
În acest moment, el auzi din interiorul
vehiculului un glas de bărbat. — »În numele
legii te arestează...« Era un detectiv
care, în momentul când contesa se
urea în automobil, observa că peruca îi se
strâmbase puțin, lăsând să se vadă un păr
tuns, roșu. Presupusa contesă fu demascată
și se stabili că e... fiul unui distins
director de birou de la Curtea de apel
din Potsdam. Tânărul escroc fu dus la
poliție.

Două broșuri ungurești. În Oșorhei,
a apărut broșura: »Erdély és a román kör-
dés, de nagysólymosi Szabó Ferenz, cu
care ne am ocupat în articoli din cei doi
uri ultimi ai ziarului nostru.

Brosura e scrisă pe bază de date
concrete, deși datele statistice, după cum
recunoaște și autorul, nu sunt complete.
El scrie despre poporul nostru din intui-
tiv, căci, după cum zice el, »să nască
în un ținut românesc, a trăit în mijlocul
poporului nostru și i-a studiat viața spi-
rituală...«

Recomandă o broșură în atenția ce-
tilor noștri. Ea a apărut în editura au-
torului (Oșorhei, Kemény Zsigmond u. nr.
10) și costă 2. cor.

Autorul ne vădă, că a pus sub tipar
un nou studiu politic, cu titlu: »Magyar
Asia«, care să va ocupa în deosebi cu să-
riile administrative dela noi,

Ceva despre navigația aeriană.
De Traian Vuia.

(Urmare.)

Problema raportului dintre putere a
motrice și greutatea mașinei a fost mai
puțin pricepută. Totuși se susține în ge-
neral, că această greutate nu poate în-
trece 40 chilograme de fiecare putere de
cal. Acest raport variază cu forma și cu
culoarea mașinei. Mașina Wright nu dispune,
decăt de un motor, a cărei forță e pe ju-
mătate mai slabă, decăt forță motoarelor
în trebuință de aviatorii francezi pentru
aceeași greutate. În prima sa înfățișare,
problemă era, să se legată de potință
de a construi motoare ușoare și puternice.
Acestă dificultate ar fi putut fi
însă, de mult invinsă, și cei ce așteptau o
usuărare și mai mare a motorului dela
progresele tehnice moderne, pot fi ase-
mănăști cu țărani din Horatiu, care ca se
poată trece râu, aștepta să sece totă
apa »dum dezluit amnică«. Dară un asemenea
motor nu există de fapt, cauza nu
era imposibilitatea de a-l construi, ci in-
diferența și disprețul fabricanților de
motoare pentru mașina de zburat și pentru
cei ce căuta să o realizeze. Probă că aici
mai toti fabricanții de motoare cu benzina
construiesc motoare pentru seroplane.

Dintre toate chestiile inerente so-
ujei acestei probleme, chestia stabilității a
fost cea mai ușoară, deși dificultățile ei
au fost cele mai exagerate. Mai sunt to-
tuși săli se observă, că această chestie
pănușă ari și numai în parte rezolvată de
mașinile aflate în comerț. Deși stabilitățea
transversală e ușor de obinut, în ceea ce
priveste stabilitățea longitudinală, distan-
gere precisă a centrului de gravitate al
mașinii și a centrului de precizie al
planurilor de susținere se impune, de
oare ce acest din urmă centru nu coincide
cu centrul geometric al planurilor,
ci, conform unui fenomen observat de
mult de Avanzini și aplicat aerului, grație
formulei lui Joessel, se fixează cu atât
mai mult în partea dinaintea a mașinei, cu
cât inclinația planurilor spre orizont e
mai mică și viteza de translație mai mare.
Dacă L e lungimea planului și a unghiul
de inclinare, distanța S a centrului de
presiune dela marginea anterioară a planu-
lui e reprezentată prin ecuația
polară: $(0,2+0,3 \sin \alpha) L$. Un aeroplano, care
se mișcă orizontal în aer, se află deci în
echilibru dinamic longitudinal, când cen-
trele de gravitate și de presiune se află
pe aceeași linie verticală; în aceste două
puncte apăsa cele două puteri egale și
contrare: a susținerii și a gravitației.

Dacă unghiul a ar crește sau ar descrește,
centrul de presiune ar da îndărăt, sau
ar înainta și astfel să ar stabili între pu-
tere de susținere și între gravitate o le-
gătură, în virtutea căreia, punctul de sus-
ținere ar fi impins în linia verticală, care
trece pe centrul de gravitate, și astfel
să menține unghiul de inclinare constant.

Pozitia celor două centruri trebuie,
bine înțeleas, se fie astfel aleasă, încât cen-
trul de gravitate să se afle dedesubtul
centrului de susținere. Este deci necesar
a observa, că stabilirea unui raport fix,
între poziția acestor două centre, ar putea
conduce la menținerea quasi-automatică
a stabilității longitudinale. Construc-
torii actuați de aeroplane neglijăază cu
totul această problemă, înzestrând aero-
planele lor cu planuri accesori foarte
mari, sau așezate la o distanță mare de
planurile de susținere, și cu o inclinare
variabilă (așa zisă cîrmă de profunzime
sau »équilibre«), ceea ce multumită unei
manevrări destoinice a acestor planuri, nu
poate să decătă o stabilitate precară într'o
atmosferă liniștită, pe când într'o atmos-
feră turburată s'ar cere o adevărată acro-
batie pentru a obține un simulacru de
stabilitate.

Raportul între aceste două centre
influează și stabilitatea transversală.
De aceea constructorii de azi înzestrăză
mașinile lor cu planuri accesori cu inclina-
re variabilă, așezate la marginile extre-
me transversale ale planurilor de sus-
ținere, în scop de a înălța consecințele
funeste ale stabilității precare, din cauza
neglijării principiului fundamental ce ex-
punea aci.

Trebue să adaug, că stabilitatea a-
târnă și de la mărimea planurilor de sus-
ținere în raport cu greutatea mașinei. În
această privință Hargrave a observat deja
că: »Cu căt modelul e mai greu și planu-
rile de susținere mai mici în raport cu
greutatea, cu atât zborul e mai reușit»,
iar Chanute (Progress in flying machines
New-York 1894, p. 255) spune: »Mașinile
de zburat ar trebui să fie căt se poate de
mici, de oare ce experimentatorii și ar
crea condiții căt se poate de neprielnice,
dacă și ar construi mașini mari.«

(Va urma.)

Convocații.

On. membri ai despărțământului XXIII
Turda al Asociației pentru literatura și
cultura poporului român, precum și toti
binevoitorii și sprijinitorii ei sunt poftiți
la adunarea generală, ce se va ține în
18 Septembrie st. n. 1910 la 2 oare p. m.
în localul școalei gr. cat. din Măhaciu,
după următoarea ordine de zi.

1. Deschiderea adunării. 2. Raportul
secretarului, cassarului și bibliotecarului.
3. Alegerea alor doară comisiuni pentru
cenzurarea rapoartelor și întru conscri-
re de membri noi și incassarea taxelor.
4. Predarea bibliotecii poporale înființate
pe sama comunei Petridul-unguresc. 5.
Eventuale disertații. 6. Raportul comi-
tului esmîse. 7. Alegerea nouui comitet
pe un period de trei ani. 8. Eventuale pro-
puneri. 9. Alegerea alor 3 membrii veri-
ficatori. 10. Inchiderea adunării.

Pentru comitet:

I. C. Vladuțiu, Dr. Valer Moldovan,
director. secretar.

*

In temeiul onorificei însărcinări pri-
mită de la onoratul comitet central al Asocia-
ției pentru literatura română și cul-
tura poporului român — convoc prin a-
ceasta pe toți membrii Asociației din
despărțământul al IV-lea al Sighișoarei și
pe toți cei ce se interesează de mersul
nostru cultural al poporului nostru, la
adunare extraordinară în Elisabetopolă pe
ziua de 14/27 Sept. a. c. la 11 oare a. m.
și anume în biserică română gr. cat. cu
următorul

Program: 1) Deschiderea adunării
imediat după terminarea sf. liturgiei. 2) Con-
stituirea biroului. 3) Alegerea unei comi-
sioni pentru înscrierea de membri noi și
incassarea taxelor dela membrii veci.
4) Disertația »Rolul mamei în educa-
ție«, citită de Virgil Nistor, absolvent
de teologie. 5) Alegerea comitetului cer-
cual pe un period nou de 3 ani, în locul
celui dimisionat. 6) Inchiderea adunării.

Sibiu, în 17/30 August 1910.

Nicolau Ivan,
deleg. comit. central.

Nota: De acest despărțământ se țin:

1) Orașul Sighișoara.

2) Orașul Elisabetopol.

3) Cercul administrativ Elisabetopol
cu comunele: Hetur, Senereuș, Zagăr, Bă-
lăușeri, Boiu Mare, Șard, Măgheruș, Ciuc-
mandru, Curciu, Dumald, Hundorf, Sântioana
săsească, Laslău săsească, Seleușul
mic, Idici, Nadeșul săsească și Jacul român.

4) Cercul administrativ Criș (Sighi-
șoara) cu comunele: Trapold, Danes, Copșa
mare, Seleușul mare, Sălaş, Dâia săsească,
Saschiz, Hașfalău, Ferihaz, Hoghilag, Felța,
Boșa, Sarpatoc, Zoltan, Laslea mare, Crici-
vald, Prod, Criș, Uifalău săsească și Cloașterf.

5) Comitatul Odorhei cu comunele:
Jimbor, Draos, Varghiș cu filiale, Galom-
falău mare, Andrașfalău, Bătanii mari și
mici, Beia, Lovete, Homored, Homorod-
Almaș, Oleștelec, Hărmanul unguresc, Ar-
chita, Feleag, Sindriș, Bodogaia-inferioară,
Vidacul român și unguresc, Șoimoșul ro-
mân, Dâia ungurească, Petca și Racoșul
superior.

Numeri jubilari de-al »Gazetei«
s-au pus din nou în vânzare în librăria
Mureșanu, în urma avizului procurătorului
din Târgul-Mureșului, prin care își aduce
la cunoștiță anularea confiscației acestui
număr reînășindu-și și numerii con-
fiscati. Prețul unui exemplar 1 cor. 50 fil
plus porto.

ULTIME STIRI.

Târgul-Mureșului, 12 Sept. Aici
se susține svinul, că în curând fiș-
panul Erödy va dimisiona, primind
în schimb o funcție mai înaltă în
ministerul de interne. Ca urmări ai lui
Erödy în postul de fișpan sunt luati
în vedere contele Teleki Domokos și
contele Haller Jozsef.

ATENȚIONE.

"AIDA" VERGE și "BLUE STAR" CONTINENTAL

hârtie de cărți veritabilă numai cu insignele ce se văd pe anunț!

FERTI-VA DE IMITATIONI FĂRA VALOARE!

La o moară sistematică din provincie, în România, cu o producție de trei vagante pe zi, se cauță un **Magazinier** pentru primiri, încărcați de grâne și produse, precum conducearea personalului de rezervă, supravegherea vitelor de transport și inventariului curții. Numisi omeni cu referințe bune, de o cinstă exemplară foarte multitor, fără nici un

vițiu, cu scriere bună, siguri în societăți, insurează, să se adreseze cu ofertele lor, cu arătarea vîrstei la: *Moara „Progresul” Pitești, Romania*.

De dorit este a se stie pe lângă limba românească, sărbătoare și neaștește locuința în curtea morii.

Tot la această moară s-a primit un vizită bun la pereche de cai, pentru căratul povărilor

No. 8536/910.

Concurs.

Pentru de a ocupa — în orașul reg. liber Brassó, oraș cu Magistrat organizat — postul vacanță de inginer și arhitect, escriu concurs pînă acasă. Plata anuală pentru fierbere din aceste două posturi este: 2800 cor. plate fixă anuală, 800 cor. bani de evărtir, adăus de funcțiune anual — carele nu se socotește la pensie — 1000 cor. și drept de a aspira la 5 queșenallii de căte 200 cor. Petenții la oricare din aceste posturi au să dovedească nu numai calificatiunea lor în sensul § 74 al art. de L. XXII din 1886 (§ 10 art. de L. I din 1883 al-neatul prim), ci trebuie să probeze prin documente corespunzătoare: etatea lor, purtarea nepărată, aplicarea lor de pană acumă și atât de astea trebuie să cunoască limba maghiară și cea românească, iară limba germană, fiind limba de manipulație a Magistratului, să o cunoască bine și în graiu și în scris.

Petenții la postul de arhitect trebuie să mai probeze și o praxă de cel puțin 2 ani în ramura de a edifica mai cu seamă, referitor la și praedicate sau biucile.

Aplicarea în ambele posturi se face pe viață.

În sensul §-lui 111 din statutul de organizare oraș-nesc traxa privată este interzisă. Petițiunile prevăzute cu documente legale pretinse au să mi se subsemnă până la 15 Octombrie 1910. Răgările întârziate nu se vor lua în considerare.

Brașov în 9 Septembrie 1910.

pentru Vizespanul.

Dr. Semsey Aladár, s. k. protonotar.

DE INCHIRIAT

dela Sf. Mihai 2

Odăi, bucătărie, etc.
En strada Vâmeș, №. 28.

Informații în cancelaria avoiajă în aceeași casă.

1161, 1-3

Căutăm 2 practicanți

cu cel puțin 2 clase gimnaziale pentru priavăla noastră de modă și manufacțură.

Julius și S. Anca,
comerçanti.

Dicsö-Szt.-Márton.

.123, 1-17

Preturi de tot scăzute.

Din cauza strămutării vând toate
confecțiunile lucrate cu mâna
cu preturi de tot scăzute.

Fritz Bolesch

Strada Mihail Weis. Casa Copony.

Nr. 1118, 3—150.

!! Frate Cornel !!

Azi neîntâlnim

la

Restaurant

SUCIU

pe Promenadă.

Cumpărați cartea veselă și hazlie a lui Noia-Oardin:

„Năzdrăvăniile viteazului Toporâstă”

Vânzoala Filisteilor, vicenia Vulpoilor Cometul Hăluia, și alte minunăți întâmplător, și scrise cu mult haz pe multe pagini pentru popor. Coperta originală reprezintă pe vestitul opștar în sat la ieș, pecând istoricul despre baron ligi și despre — Goliatu lor. ect. ect. Călăuză la vânzoala viitoare. Prețul 40 bani (20 crucei) —

Se poate comanda dela librăria A. Mureșan Brașov, și dela Administrația

Gazetei Transilvane. Vânzătorilor rabatul cuvenit

Farmacia și laboratorul chimic al lui HEGYESI ÁRPÁD

Kápolnok-monostor.

Comitatul Szabolcs-Doboka.

Farmecul, Nobleta și Farmicea unei Doamne îl dă numai un obraz frumos, care se capătă foiosind

„Crema Katinka”.

Crema pregătită de mină vine de la siguranță pete de fier, țesătură, **Pistru** de pe suprafața pielei, e liberă de orice metal stricăios, ru conține Kali-carbonat ca creanță publicată cu multă reclamă și aza nu cauzează eritemă, ci se lipște de suprafață îndră și în câteva momente se usucă și este pele, umplă față imprumănedău-i o coloare fină.

„Săpunul Katinka”.

E perfect liber de mate și stricăcioasă cu un maxim conținut de fier, pregătit cu parfum plăcut de roze, nu iritează pielea fetelor, ci o face de o curățenie strălucitoare, mulțumită compozitiei noastre speciale.

„Pudra Katinka”.

Fiecare damă e datoare să-i cruce și apoi pielea fetelor! Ca efectul obținut cu „CREMA KATINKA” să poată fi parăstrat, înainte de a merge la aer liber, binevoiți și vă pudra față căt de bine.

„PUDRA KATINKA” e liberă de orice meială nu conținând colorile a bicătoare stricăcioase ce să alătura fiecare pudră, ci e compusă din materii inociente, din praf de urez și parfum atât cu oleuri de roze.

„Spirtul de păr Katinka”.

Cu o mulțime de declarații multumite și recunoscute pot adăveri, că după folosi ea abia să o săptămână a „SPIRTELUI DE PÂR KATINKA”, căderea părului cauzată de orice moibec slabeste rădăcinile erilor incetează cu desăvârsire.

Dupa folosirea abia de câteva zile a

„Crema Katinka pentru conservarea fineței mănilor”

erosiunile disper și pielea mănilor devine netă și moale.

Înainte de întrebătare crema, să se spele mănilor cu „săpunul Katinka” și apoi uscate să urge cu un strat subțire de cremă.

Prețul unui borcan de „Crema Katinka”

1 cor.

„ „ bucati de săpun Katinka 80 f.

„ „ cutii de pudră Katinka 100 c.

„ „ flacon de spirt de per-

Katinka 2 cor.

„ „ de crème pentru

conservarea fineței mănilor 1 cor

Se astă în farmacia lui Hegyesy Árpád în Kápolnok-Monostor, comitatul Szabolcs-Doboka și la Dr. Egger Leo și Egger I. Nádor, Budapesta VI. Vaci körút 17.

Tipografia Murășanu Brașov

Tîrgul Inului nr. 30.

Biroul Tipografiei în curte et. I.

STIINȚĂ, ARTĂ
SI PROGRES

Telefon inter. nr. 226.

Aici se efectuează toate comandele.

Acest stabiliment este aranjat din nou cu un bogat assortiment de material, cu cele mai frumoase și mai moderne corpuri de litere, provăzut cu toate mijloacele tehnice tipariului, astfel încât ne-a sămăt în plăcute poziție de a putea satisface pe terenul artelor grafice, și celor mai rafinate dorințe. Fără concurență, la nivoul recerut de timpul prezent să avântă Tipografia A. Murășan, prin noua aranjare. Muncitori experți, puteri de primul rang. De acea este posibil a pregăti urgent și cu acuratețe ori ce lucrare căt de extinse, opuri, istorii, volume, monografii, și tot felul de lucrări căt de complicate la noi se efectuează prompt, cu febrilă iudeală, gust și frumusețe artistică. Preturi modărate.

Ne rugăm pentru sprințirea binevoitoare prin dese comande. Toate comandele, scrisorile, mandatele și banii, sunt să se adresa direct la

Directiunea Tipografiei A. Murășan Brașov

LUCRĂRI PENTRU
bănci, Bilanțe, Libele de depuneri esecuite artistice în toate culorile după dorință. Compturi, adrese Circulare, Scrisori, Firme, DIPLOME, GALANTERI, Bilete de vizită, Logodnă, Cununie, Necroloage. Tot soiul de tabele și anunțuri, preturi foarte moderate. Cele mai moderne tipărituri comerciale.

Stabiliment de nou asortat și aranjat cu
cele mai bogate garnituri